

2022-05-24

Kommunstyrelsen samt
kommundirektören

IOP - en god modell för samverkan med civilsamhället och idéburen sektor i mottagandet av flyktingar från Ukraina

Den ryska invasionen i Ukraina lämnar ingen oberörd. Städer bombas sönder och samman. Människor lider och dör. Ett stort antal människor är på flykt i Europa. Här i Sverige har enskilda och föreningar mobiliserat för att ge stöd och hjälp till dem som kommer hit. Det visar på civilsamhällets styrka.

Över 34 000 ukrainska medborgare har, enligt Migrationsverket, sökt skydd i Sverige sedan den ryska invasionen inleddes den 24 februari. Nu flyr färre än i krigets inledande fas, men det kan snabbt ändras. Enligt Migrationsverkets prognos bedöms 80 000 personer från Ukraina söka skydd i Sverige i år. Prognosen är mycket osäker och beror på hur kriget i Ukraina utvecklas.¹

Fortfarande förhandlar regeringen, Migrationsverket och Sveriges kommuner och regioner (SKR) om ansvarsfördelningen för mottagandet och hur resurserna ska fördelas. Som företrädare för den idéburna sektorn och civilsamhällets organisationer skulle vi önska att besluten fanns på plats. Alla verkar dock överens om att vi den här gången ska försöka undvika misstagen från förra flyktingkrisen, vilket är positivt. **Klart är att regeringen har lagt förslag om att kommunerna från 1 juli ska bistå med mer långsiktiga boenden till personer under tiden de har tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet.** Enligt förslaget får kommunerna skyldighet att ordna boende efter anvisning från Migrationsverket.

Famna och Fremia, som samlar den idéburna sektorn och civilsamhällets organisationer, ser stora möjligheter till samverkan mellan de lokala civilsamhällesorganisationerna och kommunen i mottagande av flyktingar från Ukraina. Den idéburna sektorn och civilsamhället tar vara på engagemang och ger människor en chans att göra en ideell och idéburen insats med professionellt stöd och ett hållbart sammanhang. Flera av de organisationer som finns över hela landet, med stark lokal förankring, är vana att knyta samman aktörer i civilsamhället och samverka med myndigheter. De har också lång erfarenhet av att möta människor i kris.

¹ Migrationsverket (2022-04-27) [Uppdaterat huvudscenario: 80 000 skyddssökande från Ukraina till Sverige i år](#)

Vad kan civilsamhället och idéburen sektor bidra med?

Som vi ser det kan civilsamhället dels vara en del i en sammanhållen kedja – en ”trygghetskedja” - från ankomst till Sverige till en trygg punkt i den nya tillvaron, dels bidra till att i kommunen skapa en bredd av olika boendelösningar.

Den ”trygghetskedja” som civilsamhället – utifrån lokala möjligheter och behov - skulle kunna bidra till kan innehålla insatser som krisstöd och psykosocialt stöd, hälsofrämjande insatser, folkbildning och språkinsatser samt idrotts-, fritids- och sociala aktiviteter. Det kan också handla om social och juridisk rådgivning samt efterforskning av anhöriga och familjeåterförening.

När det gäller att skapa en bredd av boendelösningar behöver de konkretiseras tillsammans med kommunen, utifrån utvecklingen och olika scenarier. Fler idéburna organisationer skulle kunna bidra med både boendelalternativ och meningsfullhet i vardagen. Redan nu finns individuella boendelalternativ på plats. Vi vill understryka att dessa dels kan handla om att flexibelt matcha och förmedla tillgängliga bostäder, dels ordna engagemangshem till enskilda och familjer. I det senare handlar det om att ta vara på ideellt engagemang, samt ge riktlinjer, stöd och stabilitet och trygghet både för dem som öppnar upp sitt hem och för dem som flyttar in. De senaste veckornas diskussion om risker och fördelar visar att ett utvecklat och fördjupat samarbete kommer att behövas.

IOP en lämplig modell för samverkan

Den idéburna sektorn och civilsamhället kan stödja kommunen i dess ansvar för att ordna ett gott mottagande av flyktingar från Ukraina. En lämplig modell för att åstadkomma sådan samverkan är att ingå ett Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP).

Många av er är sannolikt redan bekanta med denna modell för samverkan, men det förtjänar ändå att förtydligas att ett IOP är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer. Vi ser IOP som en bättre modell för att nyttja kraften i den idéburna sektorn än traditionella upphandlingar, eller projektbidrag. Partnerskapet syftar till att uppnå ett gemensamt mål där och såväl kommunen som de idéburna aktörerna bidrar med resurser.

Inspiration finns att få i de många IOP som finns runt om i landet, för att tillsammans lösa olika samhällsutmaningar. Flera kommuner - som Göteborg, Malmö, Stockholm, Umeå och Uppsala - har sedan tidigare väl fungerande IOP med den idéburna sektorn. Bland de IOP som kommuner nu har med idéburen sektor finns samarbeten om stöd till nyanlända, asylsökande och andra migranter. Andra exempel är IOP om akutboende och skyddat boende, samt partnerskap för att nå unga som befinner sig i utsatta och riskfyllda situationer. Vi bifogar en exempelsamling av idéburna offentliga partnerskap i några kommuner som inspiration. Den är inte uttömmande och vi tar gärna emot fler positiva exempel på samverkan och partnerskap som redan nu är på plats.

Om ni vill samverka med civilsamhället och den idéburna sektorn med ett IOP i mottagandet av flyktingar från Ukraina, så skulle vi vilja råda er att bjuda in både större och mindre organisationer i kommunen att delta. Hur behoven i mottagandet ser ut i er kommun behöver ni och idéburna organisationer identifiera och beskriva tillsammans. Likaså omfattningen av resurser, samt ansvar och styrning i partnerskapet. Den statliga utredningen (SOU 2019:56) om idéburna aktörer i välfärden har tagit fram en [vägledning för idéburet offentligt partnerskap \(IOP\)](#) som kan vara till stor nytta i processen.

Det är vår förhoppning att er kommun på detta sätt kan hitta former för samverkan med civilsamhället och den idéburna sektorn för att ge flyktingar från Ukraina ett gott mottagande. Hör gärna av er till oss i Famna och Fremia om ni har frågor eller funderingar.

Med vänlig hälsning



Ulrika Stuart Hamilton
Generalsekreterare
Famna



Karin Liljeblad
Senior branschexpert idéburen välfärd
Fremia

Kontakt:

Karin Liljeblad, karin.liljeblad@fremia.se 0720-76 24 64